

Vlaanderen
is erfgoed

CEPHEE

CEPHEE

Opheffingsdossier

Walenschip Céphée in Antwerpen

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Opheffingsdossier:

Walenschip Céphée, Antwerpen, Jordaenskaai zonder nummer –
monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/11002/149.1

31/08/2021

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Historiek van het beschermings- en beheersdossier	5
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	9
2.	Evaluerend gedeelte	9
2.1.	Evaluatie van de opheffing van de bescherming	9
2.2.	Afbakening van de opheffing.....	10
2.3.	Aanduiding van de te registreren en te documenteren erfgoedwaarden die verloren gaan.....	10
2.4.	Juridische toestand.....	10
2.4.1.	Onroerend Erfgoed:	10
2.4.2.	Omgeving:	11
3.	Bronnen	11
4.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	11
4.1.	Omgevingsplan	11
4.2.	Fotobijlage	11
4.3.	Documentatie	11

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Dit dossier werd opgemaakt naar aanleiding van een ad hoc-aanvraag van de stad Antwerpen tot opheffing van de bescherming als monument van het walenschip Céphée. Het dossier werd toegevoegd aan de beschermingskalender 2021 na bespreking op 18 maart 2021.

1.1. Situering

Op 5 oktober 1984 zette de Brabo, een zelfvarende hijsbok van 800 ton van het Havenbedrijf, het walenschip Céphée op zijn plaats in het maritiem park van het voormalige Nationaal Scheepvaartmuseum (vandaag gekend als het Museum aan de Stroom (MAS)). Daar bevindt het schip zich nog steeds, onder de kenmerkende 19de-eeuwse metalen afdaken van de Jordaenskaai.¹

1.2. Historisch overzicht²

Het houten binnenvaartschip Céphée werd in 1937 gebouwd op de scheepswerf Prévost frères et Blond in Merville (Frankrijk). Het is een zogenaamd walenschip, een type vrachtschip met balkvormige romp zonder kiel. Deze schepen werden vooral gebouwd op scheepswerven in Noord-Frankrijk en in het zuiden van ons land.³ Deze vrij lichte constructies hadden een groot laadvermogen en waren bestemd om gejaagd of gesleept te worden. In 1906 bestond de Belgische vloot binnenschepen voor ongeveer 50% uit walenschepen. Ook in Antwerpen kwamen deze schepen uiteraard frequent voor. Ze werden ook Doornikkenaar of Peniche Flamande genoemd. Volgens het MAS tonen foto's van rond 1900 de Antwerpse dokken tjokvol houten walenschepen.⁴ Het type kwam veel voor tot in de jaren 1930. De motorisering en de schaalvergroting van de binnenvaart zorgden voor het verdwijnen van de walenschepen in het midden van de 20ste eeuw.

De Cephée werd in 1979 door de binnenvaartreder L. Somers gekocht voor het Museum Rijn- en Binnenvaart vzw met de bedoeling het schip als drijvend museumschip in het Willemdok te bewaren. Omdat de conservering van het schip een onmogelijke opgave bleek voor de vzw, werd het vaartuig aangeboden aan de vzw De Vrienden van het Nationaal Scheepvaartmuseum. De vrienden kochten de Céphée en boden het vaartuig aan de stad Antwerpen aan voor de verzameling van het Nationaal Scheepvaartmuseum. In de zitting van 3 juli 1984 aanvaardde de gemeenteraad de Cephée in volle eigendom.

In een brief van 1 juli 1987 bedankt adjunct-conservator A. De Vos van het Nationaal Scheepvaartmuseum bevoegd inspecteur Jo De Schepper van de toenmalige dienst Monumentenzorg voor het ter harte nemen van de procedure van de bescherming van het schip (en schepen in het algemeen) als monument. Het lag immers in de bedoeling van het museum om steeds meer en meer authentieke schepen in de collectie op te nemen.⁵

¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2013: *Céphée* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/99056> (geraadpleegd op 10 juni 2021).

² Het historisch overzicht werd overgenomen uit: AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2013: *Céphée* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/99056> (geraadpleegd op 10 juni 2021), behoudens waar anders aangegeven.

³ Onroerend Erfgoed Varend Erfgoed, Lopend archief, kopie van DEVOS A. s.d.: *Het <<walenschip>> Céphée voor het Nationaal Scheepvaartmuseum*.

⁴ DEVILLE W 2018: *Onderzoeksrapport collectie vaartuigen cultuurhistorische waardering, MAS, 21*.

⁵ Onroerend Erfgoed, Lopend archief, OEIEBES004 DOSSIER 37 HET WALENSCHIP. Brief van A. De Vos aan Dienst voor Monumentenzorg, 1 juli 1987.

1.3. Historiek van het beschermings- en beheersdossier⁶

Bescherming

De Céphée werd op 12 december 1991 op voorontwerp van lijst geplaatst⁷ en na openbaar onderzoek beschermd als monument bij ministerieel besluit van 3 maart 1994, als eerste vaartuig en dus in wezen roerend goed.

Het advies van de KCML, dat integraal deel uitmaakt van het beschermingsbesluit, omschreef het algemeen belang van het schip als volgt:

Het betreft één van de laatste nog bewaarde houten binnenschepen en als dusdanig een uitstekende illustratie van een bepaalde fase in de evolutie van de scheepsbouw en van de scheepvaart.

Het walenschip heeft in de geschiedenis van de Belgische binnenvaart als scheepstype in de periode van de houten vaartuigen en een vooraanstaande rol gespeeld.

De Waal werd bevaren door Vlaamse en Waalse schippers. Talrijk zijn de grootouders van de huidige schippers die hun loopbaan op een walenschip zijn begonnen.

Te Antwerpen hoorden ook veel walenschepen thuis en speelden een grote rol in het verkeer van en naar de haven.

Het walenschip "Céphée" bezit bijgevolg industrieel-archeologische waarde.⁸

Het vaartuig is vandaag de laatste nog in oorspronkelijke staat bewaarde houten Waal in Vlaanderen.

Beheer

In 2008 inspecteerde Monumentenwacht vzw het schip en stelde een slechte bouwfysische staat vast; een groot deel van het hout was toen reeds aangetast door schimmels, houtaantastende zwammen en door de kleine klopkever. Het inspectierapport is het resultaat van de derde proefinspectie van de Monumentenwacht Varend Erfgoed, die in 2008 werd uitgebouwd.⁹ De inleiding van het rapport geeft volgende toekomstopties voor het schip:

De opmerkingen en aanbevelingen in dit inspectierapport gaan uit van een museumschip op het droge. Andere opties zijn door de algemene toestand van dit houten schip vrijwel onmogelijk. Tachtig procent van het hout is aangetast door schimmels, houtaantastende zwam en kleine klopkever (gewone houtworm), waardoor verplaatsen bijna onmogelijk wordt. De hoofdoorzaken voor deze slechte staat zijn achterstallig onderhoud en ongunstige bewaaromstandigheden. Gezien de zeer slechte staat van het schip kan er aan gedacht worden dit unieke schip te inventariseren en op te meten zodat de gegevens hiervan bewaard kunnen blijven en voorhanden zijn bij een eventuele restauratie, die vermoedelijk veel reconstructie zal inhouden. Teneinde het waardevolle interieur van de roef te bewaren is het aan te raden zo snel als mogelijk dit uit het schip te verwijderen. Na behandeling zou het Art Deco interieur op een geschikte plaats kunnen bewaard of

⁶ Behoudens waar anders aangegeven is de informatie afkomstig uit Onroerend Erfgoed Onderzoek en Bescherming, Lopend archief, opheffingsdossier vaartuig Céphée. Nota van het agentschap Onroerend Erfgoed aan minister Mattias Diependaele, 18/09/2020.

⁷ Onroerend Erfgoed Brussel, Archief Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, OEKMLADV09 DOSSIER 09091993 WALENSCHIP, 9 september 1993.

⁸ Ibid.

⁹ S.N. s.d.: Geschiedenis. Hoe is Monumentenwacht ontstaan en geëvolueerd? [online], <https://www.monumentenwacht.be/over-ons/geschiedenis> (geraadpleegd op 11 juni 2021).

*geëxposeerd worden, of in geval van een reconstruerende restauratie kunnen herplaatst worden in het schip.*¹⁰

Van de 60 onderdelen van het schip die geïnspecteerd werden, kregen er 39 de quotering slecht qua staat van onderhoud, 19 onderdelen scoren matig. Het rapport geeft eveneens aan dat het onderhoudsteam van twee scheepsrestaurateurs onmogelijk alle 20 vaartuigen in de collectie kon onderhouden.

In 2009 maande het agentschap RO Vlaanderen, Onroerend Erfgoed de stad Antwerpen aan om de nodige onderhoudswerken uit te voeren.¹¹

In 2015 inspecteerde Monumentenwacht het schip opnieuw. Het was dan volledig gereinigd en behandeld tegen schimmel en houtworm, wat de toestand van het hout op dat vlak aanmerkelijk verbeterde. Toch was op dat ogenblik al een nieuwe behandeling aan de orde. Het dak boven de Céphée was immers nog steeds niet hersteld, met vochtinsijpeling tot gevolg. Ook houtrot was een blijvend probleem, dat dringend aangepakt moest worden. Het schip boog nog steeds door, een toestand die al in 2008 werd vastgesteld. Qua toegankelijkheid van het schip stelde het rapport dat de toestand van het hout dermate onzeker was dat het betreden van de dekken en de opbouw onveilig was. Het was van uiterste belang om het schip droog onder te brengen, rot en schimmel te verwijderen en te zorgen voor verluchting van het schip.¹²

Het lekkende dak werd in 2015 hersteld.¹³

Tussen 2015 en 2017 werden meerdere pogingen ondernomen om een beheersplan op te maken voor dit vaartuig, in functie van een grondige restauratie. De restauratie- en verhuisplannen werden nooit concreet bij gebrek aan toekomstvisie en een duidelijke nieuwe locatie waar het vaartuig bewaard kon worden.

In 2018 werd de Céphée samen met de rest van de collectie van het MAS onderworpen aan een waardenstellend onderzoek, dat het volgende concludeerde:

*Dit walenschip is zonder meer uniek. De middenroef is nog aanwezig. De staat van het schip is door gebrekkig onderhoud echter bijzonder slecht. Het behoud van het schip in haar geheel is zonder bijkomende acties niet gegarandeerd op lange en zelfs korte termijn. Opstarten van een beheersplan en restauratie biedt een kans op subsidie en potentieel in economische, maatschappelijke en presentatiewaarde.*¹⁴

Mogelijke verplaatsing

Sinds oktober/november 2018 werd het maritiem park ontruimd vanwege de heraanleg van de Scheldekaaien en de bouw van de nieuwe cruise-terminal. Een deel van de collectie van het MAS verhuisde naar de stadsdroogdockensite. Een deel verhuisde naar elders in Vlaanderen. De Céphée is vandaag het enige vaartuig dat nog op de Jordaenskaai bewaard wordt. De vrij slechte bouwfysische toestand was een van de redenen waarom het schip nog op die locatie ligt.

In het voorjaar van 2020 vonden de eerste overlegvergaderingen plaats tussen het MAS (beheerder van het schip) en het agentschap Onroerend Erfgoed. Droogdokken 8, 9 of 10 op de stadsdroogdockensite (eveneens beschermd als monument) werden naar voor

¹⁰ MONUMENTENWACHT VLAANDEREN, Inspectierapport 60003/2008/VE.

¹¹ Onroerend Erfgoed Varend Erfgoed, Lopend archief, e mail van A. Verhulst aan R. Jalon, 2 september 2009.

¹² MONUMENTENWACHT VLAANDEREN, Inspectierapport 60003/2015/VE.

¹³ Onroerend Erfgoed Varend Erfgoed, Lopend archief, logboek Céphée.

¹⁴ DEVILLE W. 2018: Onderzoeksrapport collectie vaartuigen cultuurhistorische waardering [online], https://mas.be/sites/mas/files/PUB_Waardstelling.pdf (geraadpleegd op 10 juni 2021).

geschoven als nieuwe locatie voor de Céphée. Het vaartuig zou in zo'n droogdok neergelaten worden en voorzien worden van een overkapping. Op deze droogdokkaansite had de stad Antwerpen het plan om haar maritiem en varend erfgoed samen te brengen en te tonen aan een breed publiek.

Dat de stad Antwerpen de Céphée fysiek deel wou laten uitmaken van de collectie maritiem en varend erfgoed op de stadsdroogdokkaansite, achtte het agentschap Onroerend Erfgoed positief en waardenversterkend. Binnen de collectie van het MAS vormde de Céphée een belangrijke schakel in het verhaal van de binnenvaartschepen in Vlaanderen. Op de Jordaenskaai mist de Céphée een historische context omdat op deze locatie eerder zeeschepen dan binnenschepen aanmeerden. Het agentschap stond dus principieel positief tegenover een verplaatsing naar de droogdokkaansite.

Op 24 juli 2020 vroeg de stad Antwerpen de opheffing van de bescherming van de Céphée aan, in functie van de verplaatsing van het schip naar de Droogdokkaansite. De huidige locatie van het schip strookte immers niet met de noodzakelijke verstevigingswerken en heraanleg van de Scheldekaaien.¹⁵ Volgens informatie verkregen op een overleg over de herontwikkeling van de Scheldekaaien op 14 augustus 2020 zou de Céphée in de weg liggen voor de ontwikkeling van de busparking bij de cruiseterminal. Om de passagiers van de cruiseschepen op te laten stappen zullen er bussen onder de afdaken parkeren, waar nu de Céphée ligt.¹⁶

Op 1 december 2020 werd een plaatsbezoek gebracht aan het schip. Volgende vaststellingen werden gedaan:

De dwarse verbindingen van het schip zijn volledig losgekomen, beschadigd of (deels) verdwenen. Dit betekent dat wanneer het schip verplaatst zou worden, de kans groot is dat de wanden van het schip naar binnen klappen. Door de opstelling op grote blokken die enkel de zijkanten van het schip ondersteunen, is ook het midden van het vaartuig niet ondersteund en is dit allemaal doorgebogen en losgekomen. Het is bovendien niet eenvoudig om het schip te ondergraven: door de doorbuiging is er beperkte ruimte onder de Céphée en ondergraven kan niet omdat de ondervloer van de hal waar hij ligt van beton is. Dit zou willen zeggen dat het schip zowel een buiten- als een binnenframe moet hebben en dat voor de verplaatsing goed moet nagedacht worden hoe hij uit de bestaande hal gehaald kan worden.

Voorlopig liggen er dus twee scenario's op tafel:

Verplaatsen: heel dure optie en een huzarenstukje, tijdelijke opslag in een andere loods in afwachting van restauratie, zoektocht naar een geschikte nieuwe locatie (droogdokkaansite was tot nu toe een optie, maar dergelijke dokken blijven permanent vochtig en dit is niet de beste opslagplaats voor een houten stuk), ...

Bescherming opheffen en het vaartuig volledig registreren, documenteren en digitaal ontsluiten met de optie dat bepaalde onderdelen museaal kunnen worden opgesteld.¹⁷

¹⁵ Onroerend Erfgoed Onderzoek en Bescherming, Lopend archief, opheffingsdossier vaartuig Céphée. Brief van het college van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen aan minister Matthias Diependaele, 24 juli 2020.

College van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen 2020: 2020_CBS_06315 - Cultuur. Musea en Erfgoed Antwerpen - Museum aan de Stroom. Walenschip Céphée. Collegiale brief. Ondertekening – Goedkeuring [online] <https://ebesluit.antwerpen.be/zittingen/19.0925.2581.0174/agendapunten/20.0624.4752.2344> (geraadpleegd op 31 augustus 2021).

¹⁶ Informatie van Martijn Kivit, 16 september 2020.

¹⁷ Onroerend Erfgoed Onderzoek en Bescherming, Lopend archief, opheffingsdossier vaartuig Céphée. E mail van het agentschap Onroerend Erfgoed aan de stad Antwerpen, 4 december 2020.

In een nota van 4 december 2020 raamde het MAS de kosten voor de verplaatsing van de Céphée op 120.000 euro voor een draagstoel en 250.000 euro voor de effectieve verplaatsing. Doordat al een deel van de cruisterminal is aangelegd, kan de verplaatsing niet meer met een grote vlottende kraan van de haven over het water verlopen. Het transport van het schip vormt een risico voor het behoud. De stad Antwerpen schat de kost voor restauratie en ontsluiting van het schip op €2.000.000.¹⁸

Op 9 juli 2021 werd het schetsontwerp voor het centrale deel van de Scheldekaaien goedgekeurd. Dit omvat de Noorderhangar, waaronder de Céphée gelegen is. Het globale project voor de Scheldekaaien vertrekt van een driedelige doelstelling¹⁹:

"Er zijn drie redenen om de Scheldekaaien te vernieuwen: de historische kaaimuur is in slechte staat en moet dringend gerenoveerd worden, de waterkering moet hoger om de stad tegen overstromingen te beschermen en delen van de kaaien liggen er verwaarloosd bij.

Het masterplan Scheldekaaien biedt een antwoord op drie doelstellingen:

- *de stabilisatie van de kaaimuur;*
- *de verhoging van de waterkering tot 9.25m TAW (Tweede Algemene Waterpassing: dat is de referentiehoogte waartegenover hoogtemetingen in België worden uitgedrukt) conform het geactualiseerd Sigmaphan voor het Scheldebekken;*
- *de heraanleg van de kaastrook als één van de meest prominente publieke ruimten in Antwerpen."*

Het schetsontwerp van 9 juli 2021 maakt duidelijk welke visie er bestaat voor de zone onder de Noorderhangar. Dit vertrekt onder meer van volgende uitgangspunten²⁰:

"Onder de hangars wil het schetsontwerp het verhaal van de stad en haar ontstaansgeschiedenis opnieuw tot leven wekken. Bovengronds is nu enkel Het Steen nog zichtbaar. De gelaagdheid van de geschiedenis kan ook opnieuw zichtbaar gemaakt worden door archeologische vondsten van de middeleeuwse burcht, de middeleeuwse kaaimuur en de napoleontische kaai bloot te leggen. Er kan met hoogtes en laagtes gespeeld worden die de archeologische resten blootleggen en als podium en speelaanleidingen kunnen dienen.(...)

Het schetsontwerp wil de kaai vlakte beter laten aansluiten op de binnenstad door de bestaande betonnen waterkeringsmuur te vervangen door een nieuwe mobiele waterkering dicht bij het water. Zo kan ook de ruimte onder de hangars continu benut worden. (...)

Het schetsontwerp wil de kaai vlakte nieuw leven inblazen door in nieuwe mogelijkheden voor activiteiten te voorzien. Onder de hangars is er ruimte voor kleinschalige evenementen. De noordelijke hangar speelt een rol in het toeristische onthaal doordat hij aansluit op de cruisterminal en Het Steen. Een route door de hangars, parallel aan de Schelde, leidt langs de plek waar de Sint-Walburgiskerk stond. Paviljoenen onder de hangars kunnen dienen voor voorzieningen of als archeologische stopplaatsen voor een blik in de ondergrond. (...)"

¹⁸ Onroerend Erfgoed Onderzoek en Bescherming, Lopend archief, opheffingsdossier vaartuig Céphée. Nota met pistes voor de Céphée, opgesteld door het MAS, 4 december 2020.

¹⁹ S.N. s.d.: *De kaaien worden weer van ons* [online], <https://www.antwerpenmorgen.be/nl/projecten/scheldekaaien/over> (geraadpleegd op 31 augustus 2021).

²⁰ S.N. s.d.: *Schetsontwerp centraal deel Scheldekaaien goedgekeurd* [online], <https://www.agvespa.be/nieuws/schetsontwerp-centraal-deel-scheldekaaien-goedgekeurd> (geraadpleegd op 31 augustus 2021).

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit opheffingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 1 december 2020. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de voorlopige opheffing.

Voor de bouwfysische evaluatie van het goed verwijzen we naar het inspectierapport van Monumentenwacht Vlaanderen die het goed inspecteerde op 13 april 2015 en 20 april 2015.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming

Volgens de stad Antwerpen strookt de ligging van het beschermde walenschip Céphée niet met de plannen van de noodzakelijke verstevigingswerken en heraanleg van de Scheldekaaien.²¹

Zoals hoger aangehaald (onder 1.3.) keurde de stad Antwerpen op 9 juli 2021 het schetsontwerp goed voor het centrale deel van de Scheldekaaien, tussen het tussen het Zuiderterras en het Noorderterras. Het globale project geeft een nieuwe invulling aan de Scheldekaaien, die de lange geschiedenis van deze specifieke erfgoedlocatie beter zichtbaar moet maken. De gelaagdheid van de geschiedenis wordt opnieuw leesbaar gemaakt door naast het Steen de archeologische vondsten van de middeleeuwse burcht, de middeleeuwse kaaimuur en de napoleontische kaai bloot te leggen. Zo draagt dit project bij tot de herwaardering van de omgeving van twee beschermde monumenten (het Steen en de beschermde afdaken van de hangars) en de ontsluiting van de ondergrondse resten. Het schetsontwerp wil de kaaiavaktes ook nieuw leven inblazen door open ruimte te voorzien waar activiteiten en kleinschalige evenementen georganiseerd kunnen worden. Het wil ook de band tussen de kaaiavaktes en de stad herstellen. De noordelijke hangar, waar de Céphée gelegen is, speelt een rol in het toeristische onthaal doordat hij aansluit op de cruiseterminal en het Steen. Een route door de hangars, parallel aan de Schelde, leidt langs de plek waar de Sint-Walburgiskerk stond, vlak onder waar nu de Céphée ligt. Paviljoenen onder de hangars kunnen dienen voor voorzieningen of als archeologische stopplaatsen voor een blik in de ondergrond.

Ook de waterkering wordt op deze locatie dichterbij het water gebracht zodat de vrijgekomen ruimte kan worden gebruikt voor kleinschalige evenementen.

Een verplaatsing van het schip werd overwogen. De stad Antwerpen geeft evenwel aan dat het transport van het schip, dat zich in slechte staat bevindt, een risico vormt voor het behoud.²² Een plaatsbezoek eind 2020 bevestigde deze these.²³

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: *"door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming. Van deze mogelijkheid zal voornamelijk gebruik*

²¹ Onroerend Erfgoed Onderzoek en Bescherming, Lopend archief, opheffingsdossier vaartuig Céphée. Brief van het college van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen aan minister Matthias Diependaele, 24 juli 2020.

²² Onroerend Erfgoed Onderzoek en Bescherming, Lopend archief, opheffingsdossier vaartuig Céphée. Nota met pistes voor de Céphée, opgesteld door het MAS, 4 december 2020.

²³ Onroerend Erfgoed Onderzoek en Bescherming, Lopend archief, opheffingsdossier vaartuig Céphée. E mail van het agentschap Onroerend Erfgoed aan de stad Antwerpen, 4 december 2020.

worden gemaakt om tot een ruimtelijke afweging te kunnen komen. Op die manier kunnen verschillende (ruimtelijke) belangen tegenover elkaar worden afgewogen om zo het algemeen belang te vrijwaren."

Het algemeen belang van de heraanleg van de Scheldekaaien overstijgt het algemeen belang van de bescherming van de Céphée. Door de slechte bouwfysische staat van de Céphée is de verplaatsing van het schip redelijkerwijze onmogelijk zonder een groot verlies aan erfgoedelementen.

De bescherming als monument van het walenschip Céphée wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

2.2. Afbakening van de opheffing

De volledige bescherming van de Céphée wordt opgeheven. De bescherming van de burchtzone en de afdaken blijft uiteraard behouden.

2.3. Aanduiding van de te registreren en te documenteren erfgoedwaarden die verloren gaan

De Céphée is vandaag de laatste nog in oorspronkelijke staat bewaarde houten Waal in Vlaanderen. Gezien de fragiele staat van het schip is het niet duidelijk in welke mate het een demontage na opheffing van de bescherming zal doorstaan. Omwille van de hoge industrieel-archeologische waarde dient het schip dus voorafgaand grondig gedocumenteerd te worden.

Het volgende is hiervoor vereist:

Het schip wordt digitaal in beeld gebracht:

- Film door/rond schip in huidige staat
- Foto's in/rond het schip in huidige staat
- 3D scan zodat het later mogelijk is een model te maken

De beelden worden samen met eventueel tekeningen en historisch beeldmateriaal gebundeld en publiek beschikbaar gemaakt (bijv. via website MAS of op de droogdokken site of in een artikel voor het tijdschrift M&L (Monumenten, Landschappen en Archeologie).

Het strekt daarnaast tot aanbeveling om de meest typische onderdelen, als die na demontage effectief nog behouden kunnen blijven, te bewaren. Hierbij wordt gedacht aan:

- o Kop/kont
- o Roer met lunet en helmstok
- o Middenroef

Mogelijk kan dit gebeuren in overleg met de scheepswerven Baasrode.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

Het Walenschip Céphée is op 03 maart 1994 beschermd als monument:

<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/6879>

Het walenschip Céphée is op 16/06/2017 vastgesteld als varend erfgoed:

<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/14763>

Het walenschip Céphée is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Maritiem park. Deze vaststelling is geldig sinds 29/03/2019:
<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/100937>

2.4.2. Omgeving:

Het Walenschip Céphée is volgens het gewestplan gelegen in groengebied.

3. BRONNEN

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2013: *Céphée* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/99056> (geraadpleegd op 10 juni 2021).

College van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen 2020: *2020_CBS_06315 - Cultuur. Musea en Erfgoed Antwerpen - Museum aan de Stroom. Walenschip Céphée. Collegiale brief. Ondertekening - Goedkeuring* [online] <https://ebesluit.antwerpen.be/zittingen/19.0925.2581.0174/agendapunten/20.0624.4752.2344> (geraadpleegd op 31 augustus 2021).

DEVILLE W. 2018: *Onderzoeksrapport collectie vaartuigen cultuurhistorische waardering, MAS* [online], https://mas.be/sites/mas/files/PUB_Waardestelling.pdf (geraadpleegd op 10 juni 2021).

S.N. s.d.: *De kaaien worden weer van ons* [online], <https://www.antwerpenmorgen.be/nl/projecten/scheldekaaien/over> (geraadpleegd op 31 augustus 2021).

S.N. s.d.: *Schetsontwerp centraal deel Scheldekaaien goedgekeurd* [online], <https://www.agvespa.be/nieuws/schetsontwerp-centraal-deel-scheldekaaien-goedgekeurd> (geraadpleegd op 31 augustus 2021).

MONUMENTENWACHT VLAANDEREN, Inspectierapport 60003/2008/VE.

MONUMENTENWACHT VLAANDEREN, Inspectierapport 60003/2015/VE.

S.N. s.d.: *Geschiedenis. Hoe is Monumentenwacht ontstaan en geëvolueerd?* [online], <https://www.monumentenwacht.be/over-ons/geschiedenis> (geraadpleegd op 11 juni 2021).

Onroerend Erfgoed Brussel, Archief Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, OEKCMLADV09 DOSSIER 09091993 WALENSCHIP, 9 september 1993.

Onroerend Erfgoed, Lopend archief, OEIEBES004 DOSSIER 37 HET WALENSCHIP.

Onroerend Erfgoed Onderzoek en Bescherming, Lopend archief, opheffingsdossier vaartuig Céphée.

Onroerend Erfgoed Varend Erfgoed, Lopend archief.

Informatie van Martijn Kivit, 16 september 2020.

4. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

4.1. Omgevingsplan

4.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

4.3. Documentatie